

Türkiye’de Kapsayıcı Güvenlik: Sosyal Demokrat Alternatifin Yükselişi

Aykan Erdemir*

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan bu yana bir çok önemli bölgesel ve küresel güvenlik tehdidine maruz kaldı ve bunlara karşılık verdi. Bu nedenle, böyle hassas bir ortamda hayatta kalma mücadelesi, her zaman güvenlikçi Türk siyaset söylemi ve uygulamasının merkezinde yer aldı. Bunun sonucunda, ülkenin varlığını tehdit eden tehlikeler ve olağanüstü tedbir gerektiren krizler, olası hareket imkanlarını kısıtladı ve eleştirel tartışmanın gelişmesini engelledi.

Bu güvenlik politikalarıyla gelen hoşnutsuzluk, Adalet ve Kalkınma Partisi’nin (AKP) hızlı yükselişi için elverişli şartlar sundu. Türkiye’nin güvenlikçi statükosunu değiştireceğine ilişkin iddialı açıklamalarda bulunan Recep Tayyip Erdoğan, bu söylemleriyle, kendisinin temel dayanak noktası olan İslamcı çevrelerden çok daha geniş seçmen kitlelerine ulaşmayı başardı. Ancak AKP’nin on yılı aşkın süren tek parti iktidarının ardından, Erdoğan, söylemlerinin aksine Türkiye’de güvenlikçi eğilimi daha da güçlendirdi.

Erdoğan’ın gözden düşüşü, Mayıs 2010’da Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) liderliğine gelen Kemal Kılıçdaroğlu’nun temsil ettiği alternatifin yükselişiyle aynı zamana denk geldi. Geçmişte, CHP güvenlik odaklı politikaları nedeniyle, Türkiye liberalleri tarafından tatsız eleştirilerin hedefi haline gelmişti. Bu nedenle CHP, Haziran 2011 seçimlerinde, demokrasi, temel hak ve özgürlükler ve hem iç hem dış politikada güvenlikçi politikalardan uzak, samimi vaatlerde bulunan iddialı bir kampanya hazırladı.

Kemal Kılıçdaroğlu’nun liderliğe yükselişi, partinin devlet merkezli güvenlik politikasından, insan güvenliğini temel alan güvenlik politikasına geçişini belirginleştirdi. Bu yeni yönelim, partinin sosyal demokrasi ve insan güvenliğine bağlılığını daha da artırdı. Türkiye kamuoyu AKP’nin gittikçe güvenlikçi hale gelen yaklaşımına karşı, CHP’nin politikalarını nihayet tutarlı bir alternatifte dönüştürebileceğini gördüğü bu hareketi olumlu karşıladı.

CHP’nin güvenlik politikasında gözlenen değişimi, partinin yeniden yapılandırılan Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu isimli araştırma ve geliştirme (AR-GE) birimi örneğinde görmek mümkün. Mayıs 2010’da, Sencer Ayata bu Bilim Platformu’nun direktörü olarak atandı. Ayata, Türkiye’nin en saygın üniversitelerinden biri olan Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde sosyoloji profesörü, aynı zamanda sosyal demokrasi kuramı ve uygulaması alanında Türkiye’de bu konuda uzmanlaşmış seçkin akademisyenlerden biri.

Sencer Ayata, Bilim Platformu’nu, durağan bir birimden, alanında uzman bireylerin, geniş yelpazeli birçok konuyu ele aldığı ve sorunlara çözüm bulduğu dinamik bir merkez haline dönüştürdü. Ayata’nın yaptığı bu kurumsal reforma, 20’li ve 30’lu yaşlarında alanında uzman birçok gencin Bilim Platformu’na dahil edilmesiyle oluşturulan “gençlik devrimi” de eşlik etti. Ayata’nın liderliğinde Bilim Platformu daha önce eşi benzeri görülmemiş sayıda ve nitelikte; aile sigortası, kadın, akademik özgürlük ve nefret suçları gibi kilit konuların da ele alındığı birçok rapor ve politika notu yayınladı. Bütün bunlar kapsayıcı güvenlik politikası perspektifinin ideolojik temelini oluşturdu.

CHP’nin kapsayıcı güvenlik çerçevesi Türkiye’nin varoluşsal güvenlik ikilemlerine de farklı çözümler getirmekte. CHP’nin; Sosyalist Enternasyonal ve Avrupa Sosyalist Partisi’ne olan yenilenen ilgisi ve kardeş partilerle karşılıklı ilişkilerle temsil edilen sosyal demokratik dayanışmaya

yaptığı vurgu, partinin Avrupa Birliği'ne olan güçlenmiş bağlılığıyla da paralellik göstermekte.

Buna ek olarak, CHP'nin kapsayıcı güvenlik bakış açısı, Türkiye'nin azalmakta olan "yumuşak gücüne" de çare olabilecek bir potansiyele sahip. AKP'nin komşu bölgelerdeki nüfuzunu ve güvenilirliğini kaybetmesi sonucu, CHP Güneydoğu Avrupa, Ortadoğu ve Kafkaslarda yeni potansiyel arabulucu ve hakem olarak ortaya çıkmakta.

CHP politikalarının başarılarını değerlendirmek için henüz zamana ihtiyaç var. CHP'nin yenilenmiş sosyal demokratik çerçevesi, kapsayıcı güvenlik politikalarının ne ölçüde Türkiye'nin ulusal politikasını, ve aynı zamanda bölgesel ve küresel yönelimini şekillendireceği; partinin Ayata'nın Bilim Platformu'ndaki "gençlik devrimi"ni, parti içinde de yeni genç seslere yer vererek sürdürüp dördüremeyeceğine bağlı. Bu, 2014 yerel seçimlerine giden süreçte, partinin başarısını belirleyecektir.

*** Aykan Erdemir Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili ve Sosyal Demokrasi Derneği Bilim Kurulu üyesidir. Bu makalenin orjinal metni Turkish Policy Quarterly Sonbahar 2012 sayısında yayınlanmıştır. Daha fazla bilgi için lütfen www.turkishpolicy.com sitesini ziyaret ediniz.**

Tercüme: Pelin Gönül Şahin